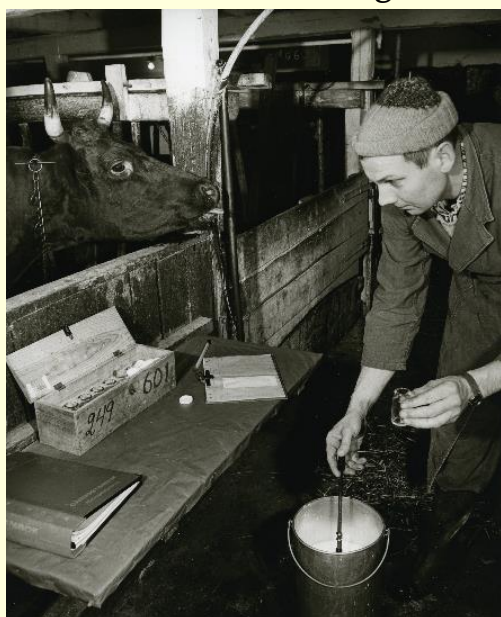

Lantbruksdata – från husdjursskötsel till avancerad databehandling

Av Helena Karlsson

Det var i lilla Hållsta som det hela började. I september 1968 hölls konstituerande möte för Lantbruksdata AB, som året därpå kunde köra igång verksamheten i sin datacentral. Men varför startades ett företag som skulle komma att bli ett av Sveriges ledande dataserviceföretag i en liten ort ute på landsbygden? Svaret finns i områdets tidigare historia.

I Hållsta utanför Eskilstuna verkade under 1950-talet Riksföreningen för Sveriges Seminföreningar (RSS), som 1959 ombildades till Svensk Husdjursskötsel (SHS), en samlingsorganisation för semin-, kokontroll- och avelsföreningar för mjölkkraser. Hit flyttades 1955 den centrala hålkortanläggning för statistisk bearbetning av information från seminerings- och djurkontroller, som 1951 startats vid Institutet för Husdjursförädling i Wiad. Sedan flera lantbruksföreningar anslutit sig till systemet och maskinparken utökats hade verksamheten i Wiad blivit alltför trångbodd. Med flytten till Hållsta och RSS 1955 gavs möjlighet till en koncentration och utbyggnad av driften.

Kon är intresserad åskådare när ägaren, Ruben Eklund, Mälarpö, registrerar hennes produktion. Resultatet på blanketten går till databehandling. Foto: Rolf Bergström. Lantbruksdatas arkiv, Arkiv Sörmland.

Många inom det svenska lantbruket var mäktigt imponerade över de uppgifter om seminerings- och avelsresultat som gick att få fram från Hållsta. Ur forskningssynpunkt gav anläggningen dessutom enorma möjligheter. Vissa hävdade att inrättningen vid denna tid var en av de bästa i sitt slag i världen. Vid RSS var man emellertid inte lika tillfredsställd med systemet. Det var dyrt och fungerade inte alltid som det var tänkt. Istället var det de nya möjligheterna med ADB (Automatisk Databehandling) som lockade alltmer.

I början av 1960-talet, då RSS hade blivit Svensk Husdjursskötsel (SHS), gjorde organisationen verklighet av sina planer på en datorisering. I januari 1962 installerades den första stordatorn i Hållsta. Detta var ett synnerligen viktigt steg för SHS, så viktigt att en tävling utlystes i tidningen *Jordbrukarnas Föreningsblad* (senare *Land*) för att få fram ett passande namn på den nyanlända maskinen. Vann gjorde förslaget EMIL (Elektronisk Maskin I Ladugårdsarbetet). Snart hade "EMIL i Hållsta" blivit något av ett begrepp i lantbrukssverige.

"EMIL i Hållsta" imponerade med sin storlek. Foto: Rolf Bergström. Lantbruksdatas arkiv, Arkiv Sörmland

Den information som tidigare funnits på hålkort konverterades, vilket gjorde semin- och kontrollbokföring m m sökbar via EMIL. Intresse fanns dessutom hos flera organisationer och företag inom lantbrukskooperationen att köpa tjänster från SHS och dess datacentral. Det stora intresset utifrån gjorde att datorkapaciteten måste utökas. ADB-verksamheten kom snart att överskugga de andra arbetsområdena inom SHS. Det fick styrelsen i SHS att reagera. Var det verkligen datafrågor SHS skulle ägna sig åt eller borde energin läggas på avel och mjölkproduktion, som var organisationens huvudsakliga uppgifter? Svaret var givet. En försäljning av dataverksamheten framstod som det bästa alternativet.

De organisationer och företag inom lantbrukskooperationen som använde sig av datacentralen i Hållsta hade dessutom visat intresse för att vara med och vidareutveckla verksamheten. SHS funderingar på en försäljning av datacentralen sammanföll därmed med kooperationens önskemål om större in-

flytande. Resultatet blev bildandet av Lantbruksdata AB med start den 1 april 1969. Ägare till det nya bolaget var Sveriges Lantbruksförbund, Sveriges Jordbrukskassförbund, Svenska Lantmännens Riksförbund och SHS. Ett företag med syfte att ”*på ett rationellt sätt utföra ägarnas databehandling och att verka för datamässig samordning inom jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse*” hade därmed skapats.

Informationsbroschyr från Lantbruksdata u.å. Lantbruksdatas arkiv, Arkiv Sörmland.

Lantbruksdata AB övertog vid starten hela verksamheten vid SHS datacentral i Hållsta. Under 1960-talet hade kapaciteten vid anläggningen ökat rejält. Där fanns nu fyra datorer som skötte diverse datarutiner, såsom seminbokföring, kokontroll, svinstamskontroll m m, liksom fakturering, lagerredovisning, registrering o dyl för kundernas räkning. En utbyggnad av anläggningen var dock nödvändig för att göra en expansion av verksamheten möjlig. Redan under 1969 inleddes arbetet med att färdigställa nya lokaler i Hållsta. Invigningen 1972 skedde under stor pompa och ståt, med många celebra gäster och vackra lyckönskningar.

Interiör från SHS 1960-tal. Foto: Rolf Bergström. Lantbruksdatas arkiv, Arkiv Sörmland.

Utvecklingen för Lantbruksdata hade till en början varit enorm, med en dubblering av arbetsstyrkan och öppnande av flera filialer. Lantbruksdata växte på det sättet till ett av Sveriges största dataserviceföretag

med kunder inom både det privata näringslivet och den offentliga sektorn. I början av 2000-talet avstannade dock arbetet i Hållsta helt. Ett knappt halvsekel av avancerad dataverksamhet gick därmed i graven. Idag är det flyktningar och inte datorer som erbjuds husrum i fastigheten i Hållsta.